

La televisió, entre l'encís i el desencís

EL TEMPS posa al dia l'antic debat d'Umberto Eco sobre apocalíptics i integrats amb una conversa al voltant de la televisió i la seva nova competència, l'ordinador. L'escriptor Quim Monzó i el presentador Miquel Calçada, 'Mikimoto', en fan l'estat de la qüestió. Monzó acaba de publicar el recull d'articles 'El tema del tema', a Quaderns Crema, i 'Mikimoto' és a TV3 amb la sèrie 'Afers exteriors', que s'emet cada dimecres.

Quins beneficis i quins inconvenients creieu que ha reportat el fet que la televisió s'hagi convertit en un element imprescindible de la nostra societat?

QUIM MONZÓ: Un dels més importants, i ho dic com a escriptor, és que ha popularitzat sintaxis narratives diferents i molt més àgils que les que hi havia abans, més àgils fins i tot que les sintaxis del cinema, que ja abans havien modificat la manera de narrar. També ha portat la informació a les cases fins a uns nivells que mai no s'haurien pogut imaginar.

MIQUEL CALÇADA: A banda d'aquestes coses que diu en Quim, com ara acostar la informació a la gent, cosa que abans la ràdio ja havia aconseguit, jo penso que, com que no hi ha res de més potent que la combinació d'àudio amb imatge, la gent rep allò que la televisió li dóna d'una manera molt més directa i contundent. Una altra cosa molt important és que ens ha intercomunicat més a tots, i ha fet que entenguem la societat d'una manera molt diferent: ens ha ensenyat que no estem sols, i que els habitants del poble del costat, o els de la ciutat que és a tres-cents quilòmetres, o en definitiva els que formem un estat, som tots ciutadans iguals.

—I els inconvenients?

M. CALÇADA: El principal és que s'ha demostrat com una eina brutalment eficaç a l'hora de popularitzar o de fer desaparèixer diferents coses, ja fossin ideologies, llengües o el que sigui, cosa que ni la ràdio ni el cinema no havien pogut fer mai. Allò que no surt a la pantalla no existeix. La

televisió va ser el primer element de la globalització. Tots ens estem homogeneïtzant, tant en actituds com en valors o ideologies. Si la canalla d'avui parla d'una manera determinada i té també un determinat llenguatge corporal, és perquè ho veuen en sèries i programes de televisió cada dia.

Q. MONZÓ: Tens raó. Fixa't en les exclamacions d'alegria. A mi em sobta molt veure en la gent de poc menys de vint anys que, quan saluden algú, en lloc de dir "hola", o fer una encaixada de mans, o pegar-se un simple copet a l'esquena, que era el que fèiem nosaltres, comencen a fer uns salts estil *Operación triunfo*. I jo al·lucino, perquè penso si veritablement cal fer tants bots per donar la benvinguda a algú. De vegades, quan per alguna raó he estat en una d'aquestes típiques festes de bípedes adolescents, he vist i sentit un ventall tan ample d'exclamacions i d'histrionismes que m'han deixat astorat. Quan fa vint anys jo vivia a Nova York, ja em sorprenia molt el grau d'efusió dels nord-americans, la seva manera de saludar, d'apreciar la jaqueta que l'altre portava... Aquí tot era molt més contingut; en canvi, els americans ho teatralitzaven tot. Però la contenció que teníem s'ha acabat, els histrionismes són el pa de cada dia, i això és així perquè la televisió ho ha popularitzat. Aquí, ara, quan a algú li demanen una cosa i ell respon d'una manera diguem que correctament, a l'estil de: "què has fet avui?, -m'he llevat d'hora i he agafat el metro per anar fins a la feina...", el més estrany és que la gent no reaccioni cridant i aplaudint: "oh, el metro, el metro!"

—La televisió obliga la realitat a ser espectacular?

M. CALÇADA: Sí. És com si constantment fóssim dins una pel·lícula. Per exemple, respecte d'aquesta manera que diu en Quim que té la gent de saludar-se, sembla que si no saludes cridant i aplaudint i saltant no estàs prou content de veure l'altre.

Q. MONZÓ: Una altra cosa que em va al·lucinar va ser que, a l'enterrament de Tísner, quan van treure el taüt la gent va començar a aplaudir. En un enterrament! A mi m'han ensenyat que el senyal de màxim respecte és el silenci... Què volia expressar la gent que aplaudia, que estaven contents perquè havia mort en Tísner? Ostres, no ho entenc... Però, això, per què passa? Doncs perquè la televisió s'ha ficat completament dins les nostres vides, i sembla que tot hagi de ser espectacular i vistós. Qualsevol dia al tanatori de les Corts veurem la gent fent l'onada quan surti el taüt. Sembla una broma, però si ara aplaudeixen, per fer l'onada només hi ha una passa més.

M. CALÇADA: Diuen: "Sí, perquè ell ho hauria volgut així... Vinga, fem l'onada per última vegada."

—El més perillós de la televisió és aquest histrionisme?

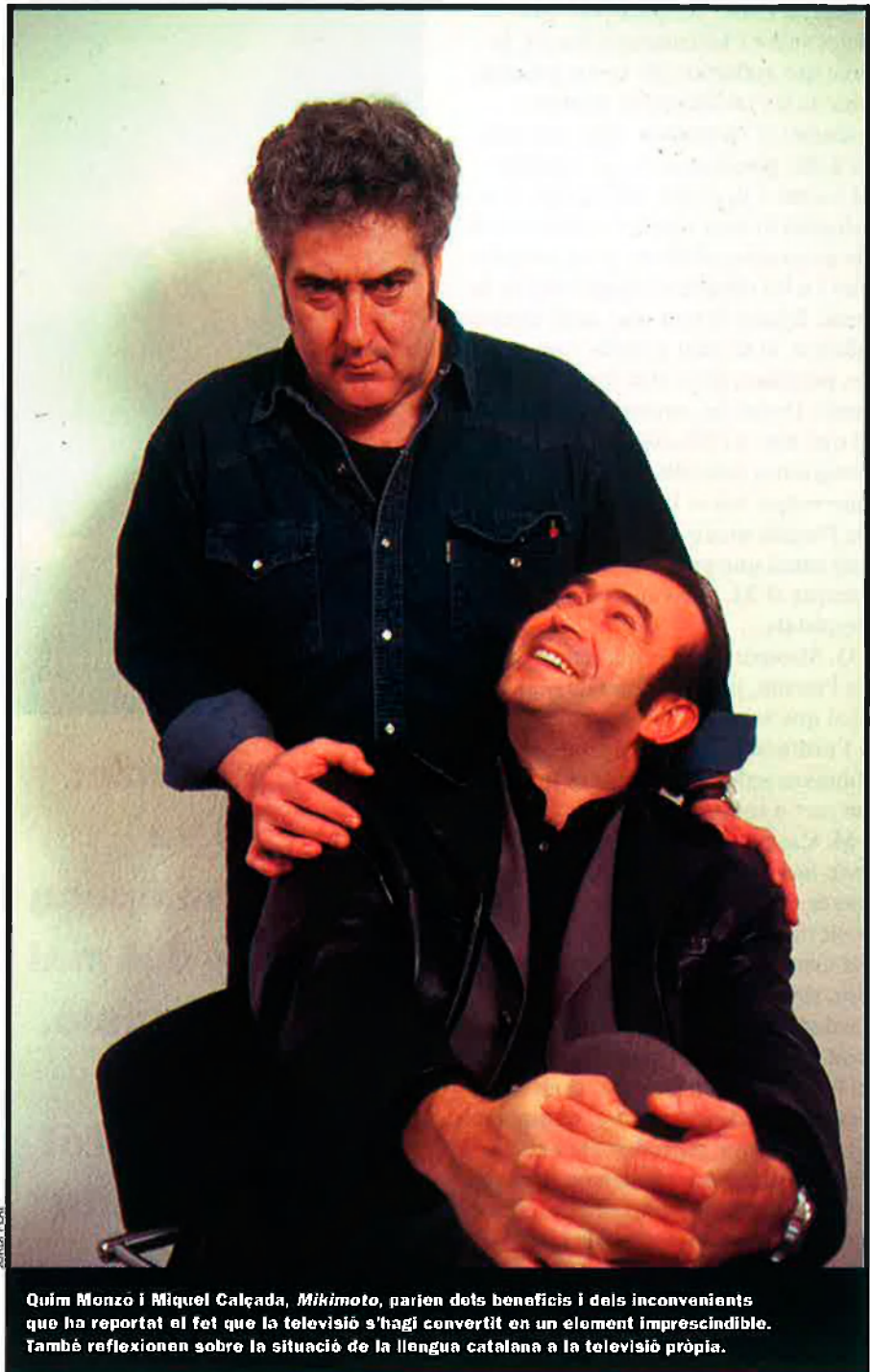
Q. MONZÓ: No, perquè hi ha histrionismes que de vegades potser són necessaris. El pitjor és que l'histrionisme de la televisió comporta també una banalitat absoluta.

M. CALÇADA: Perquè és completament gratuït.

Q. MONZÓ: Al pas que anem, aviat dues persones aniran a un bar i una demanarà una hamburguesa amb formatge i l'altra una hamburguesa amb pinya, i el cambrer i tots els altres clients es posaran a aplaudir.

M. CALÇADA: En qualsevol cas, voldria dir que gràcies a Internet, a la Play Station i a quatre-centes mil coses més que han sortit fa poc, la televisió està deixant de ser la que ocupa el lloc més alt del podi.

Q. MONZÓ: Hi va haver una època en què l'eix del mal no eren l'Iraq i Corea del Nord, sinó la televisió. Era quan els pares deien als fills que no

Quim Monzó i Miquel Calçada, *Mikimoto*, parlen dels beneficis i dels inconvenients que ha reportat el fet que la televisió s'hagi convertit en un element imprescindible. També reflexionen sobre la situació de la llengua catalana a la televisió pròpia.

la miressin tant. Ara, en canvi, molts pares agrairien que els seus fills miressin la tele i abandonessin l'ordinador durant una estona. I quan dic l'ordinador, vull dir també Internet i tot el que l'envolta. Els pares sempre necessiten veure algun mal. El mal, a la meua època, per exemple, eren els llibres. La meua mare sempre em deia: nen, de tant llegir acabaràs

idiota. Doncs bé, un pare d'avui donaria una benedicció, s'agenollaria i tornaria a creure en Déu, si el seu fill deixés la televisió i comencés a llegir. I tanmateix, no hi guanyaria res, però això ja és un altre tema... Però és que ara, ja no pregarien ni perquè tornessin als llibres, sinó que es conformarien que tornessin a la televisió.

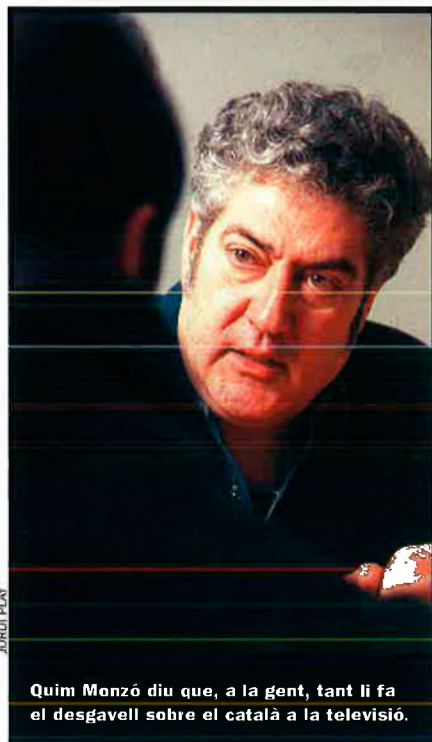
M. CALÇADA: Respecte del que deies sobre l'histrionisme banal, jo crec que reflecteix, en certa manera, una de les premisses de la nostra societat: el rendiment pel rendiment, és a dir, que si una cosa no rendeix, al carrer, i ja està. I això fa que a la televisió hi hagi una quantitat brutal de programes dedicats a les xafareries i a les misèries i desgràcies de la gent. També és cert que, amb aquesta qüestió, hi té molt a veure com som les persones, però això seria un altre tema. Doncs bé, aquests programes, el que han fet ha estat desplaçar els programes infantils. Qualsevol nen que vulgui mirar la tele en tornar de l'escola mentre berena, no troba cap canal que posi dibuixos animats, excepte el 33, que van una mica despistats...

Q. MONZÓ: Però és que quan surten de l'escola, ja no engeguen la tele, sinó que se'n van directament a l'ordinador. Per tant, programar dibuixos animats a aquestes hores no surt a compte.

M. CALÇADA: Jo crec que si programen *Salsa Rosa* en comptes de dibuixos és evidentment perquè els surt molt més rendible, però no perquè els nens se'n vagin de dret a l'ordinador, sinó perquè un programa de xafarderia pura i dura, el poden veure tant els nens com els adults. I tornant al tema de l'histrionisme: si els nens veuen aquests programes, després no és estrany que reproduïxin exactament allò que fan els personatges que hi apareixen: com parlen i es trepitgen, com s'interrompen els uns als altres, com s'aixequen exaltats de la cadira. Perquè, avui, la gent per no res s'aixeca de la cadira, i la llancen pel terra i s'insulten.

—Creieu que una policia televisiva, en el bon sentit del terme, seria útil?

M. CALÇADA: És que, a Catalunya, ja la tenim. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) és un organisme que es va crear per aturar tota una sèrie de coses, un organisme com els que també funcionen a França, Portugal o Gran Bretanya. O als Estats Units. Per exemple, si tu surts a un canal dels EUA i comences a

Quim Monzó diu que, a la gent, tant li fa el desgavell sobre el català a la televisió.

Quim Monzó:
**“Hi va
haver una època
que l'eix del mal
era la televisió.
Ara, és
l'ordinador i tot
el que l'envolta”**

insultar algú, et taparan cada insult amb un xiulet, perquè va hi haver un moment en què van legislar sobre aquest tema. Doncs bé, aquí tenim el CAC, però només pot actuar d'ofici contra TV3, les televisions locals i les emissores de ràdio que la Generalitat ha pogut donar en concurs públic. O sigui, pel que fa a Tele 5, Antena 3, Televisió Espanyola i tota la resta, el CAC no té la potestat de carregar-se programes o llicències de ràdio en el cas que cregui que allò que emeten és incorrecte o que va en contra dels drets de la població.

—Tornem al que dèieu abans sobre Internet i l'ordinador. No creieu que si se n'ha estès tant l'ús ha estat en bona part gràcies a la televisió, en el sentit que n'ha fet publicitat, que ha fet que apareguessin en moltíssimes sèries, que els ha dedicat programes...?

Q. MONZÓ: No. Si s'han estès tant és perquè són increïbles. Un ordinador és una màquina excepcional, que et serveix per moltíssimes coses. I no diguem Internet, que et permet, des de casa, entrar a un altre món. I tot això a pesar que nosaltres encara ho estem assumint, i ho assumim bastant bé tenint en compte el canvi radicalíssim que han comportat. Jo no crec de cap de les maneres que la televisió els hagi fet cap favor.

M. CALÇADA: També hauríem de ser conscients, sobretot els més joves, que hi ha altres tipus de distraccions que no tenen res a veure ni amb la televisió ni amb l'ordinador.

Q. MONZÓ: Doncs, a mi, el que em preocupa és la qüestió de l'avorritment. Quan jo tenia catorze anys, arribava a casa i, com que els meus pares estaven treballant, em passava tota la tarda sol, i llegia o dibuixava o m'inventava pel·lícules o escrivia, i em pregunto si tot això ho hauria fet si hagués tingut televisió o ordinador. Perquè, és clar, jo tot això ho feia perquè m'avorria profundament, encara que aquell avorritment era molt agradable, perquè m'estirava i contemplava el sostre o rumiava mentre anaven passant les hores. Això, ara, no hi ha cap noi que ho faci, i els grans tampoc no tenim cap dret a dir-los que llegeixin o que dibuixin o que facin el que sigui, perquè si haguéssim tingut tot el que ells tenen, possiblement molts de nosaltres tampoc no ho hauríem fet. A més, jo no puc dir al meu fill: “Vinga, nen, avorrei-te una mica”, perquè es pensarà que m'he tornat boig. I parlant estrictament de la televisió, com volem que els nens facin coses de nens si tots els models que avui tenen per imitar són uns models d'adult? És clar, això fa que les nenes, en comptes de jugar, vulguin maquillar-se i vestir-se de dones.

—I TV3 quin paper té en aquest panorama?

M. CALÇADA: A mi em sembla que hi ha una cosa que TV3 hauria de cuidar moltíssim, i és la llengua, que és fonamental. TV3 va ser creada amb unes premisses, una de les quals era precisament la llengua, la qual cosa fa que Brussel·les permeti a TV3 de tenir aquesta doble via de finançament, la de la publicitat i bàsicament la pública. Així doncs, l'únic que ens pot salvar és el fet cultural, l'excepció cultural, però si després no cuidem la llengua i també altres qüestions, la cosa no té sentit. És a dir, per una banda, la Generalitat esgrimeix aquest motiu, però per l'altra, es fa un ús completament inapropiat de la llengua: un ús desprestigiador, burleta... Com aquests que surten i fan una mala construcció sintàctica o diuen un barbarisme i després comenten entre rialletes: "Bé, de fet no es diu així, però com que tots ens entenem..." Això és aberrant. El CAC, per exemple, a banda d'altres dictàmens, que els fa molt bé, em sembla que també hauria d'incidir en l'ús lingüístic a TV3. També s'hauria d'haver fet una legislació que obligués les televisions privades que emeten en territori català a fer un mínim d'un cinquanta per cent de la programació en llengua catalana. En definitiva, s'hauria d'esborrar tot i tornar a començar.

Q. MONZÓ: Però per què TV3 no intenta posar ordre en aquest desgavell? Perquè el poble català en passa.

Miquel Calçada pensa que l'administració és responsable de la llengua de TV3.

Miquel Calçada:
**"TV3 fa un ús
completament
inapropiat de la
llengua catalana,
un ús
desprestigiador,
burleta"**

M. CALÇADA: No hi estic d'acord. A mi em sembla que en aquest cas la màxima responsabilitat recau en l'administració pública. Per què he de ser militant jo encara? Per què m'he de posar el CAT a la matrícula del cotxe? Bé, jo sí que sóc militant i em posaré el CAT i faré el que sigui, però no es pot esperar que tothom faci el mateix, que tothom es preocupi pel tema. És a dir, si l'administració és incapaç de fer-ho, i fins i tot quan en va tenir l'oportunitat no ho va fer, què podem fer ara nosaltres? Arriba a ser comprensible que la gent passi de tot...

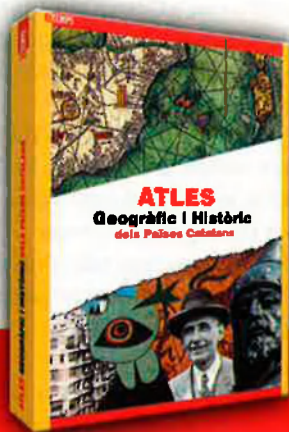
Q. MONZÓ: Si la gent no passés d'això, tant el CAC, com TV3, com l'administració farien el que han de fer perquè es veurien empesos per la gent. Si no ho fan és perquè es pensen que d'aquesta manera la gent estarà més contenta.

M. CALÇADA: Però l'acció hauria de ser conjunta. L'administració hauria d'estirar del carro.

Q. MONZÓ: Sí, i potser la Terra, com Saturn, hauria de tenir un anell que la circumdés perquè el món funcionés molt millor i les persones fossin més felices.

M. CALÇADA: Però hi ha un ordenament jurídic que s'ha de complir i que, senzillament, no es compleix. Si condueixes begut, o vas a 180 quilòmetres per hora per l'autopista, no s'oblidaran de posar-te una multa, o sí?

Pere Antoni Pons

ATLES

Geogràfic i Històric dels Països Catalans

Les cobertes
es lliuraran al
final de l'obra

Els lectors d'EL TEMPS interessats a tenir les cobertes per a enquadrar els fascicles de l'**Atles Geogràfic i Històric dels Països Catalans** poden demanar-les, sense cap càrrec, d'alguna d'aquestes maneres:

• Telefonant al **902 131 025**

• Enviant aquest anunci, per correu, amb les dades postals a:

Aa. del Baró de Cervera, 40, 13a
46101 - València

• Enviant-lo per fax amb les dades postals al 963 534 569

• Enviant un missatge electrònic, amb les dades postals, a eltiempo@eltiempo.net